

**ПРО НОВИЙ СТАНДАРТ
«БІБЛІОГРАФІЧНЕ
ПОСИЛАННЯ. ЗАГАЛЬНІ
ПОЛОЖЕННЯ
ТА ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ»
(ДСТУ 8302:2015)**

(видання офіційне, Київ,
ДП «УкрНДНЦ», 2016)
набув чинності 1 липня 2016 р.

Стандарт розроблено ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова» та уведено вперше

- Установлює види бібліографічних посилань (БП), правила та особливості їхнього складання й розміщування у документах
- БП є частиною довідкового апарата документа та наводяться у формі бібліографічного запису
- Мета БП — надати відомості про цитовані або згадувані у тексті документи у вигляді, придатному для загальної характеристики, ідентифікації та пошуку цих документів
- Стандарт поширюється на БП в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації

Чи замінює цей стандарт той документ, яким ми послуговувались раніше?

Ні. Цей стандарт не скасовує ДСТУ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги і правила складання» (ГОСТ 7.1—2003, IDT)

Чому? Вони діють паралельно, оскільки спрямовані на унормування різного роду посилань:

- стандарт ДСТУ 7.1:2006 визначає правила складання бібліографічного опису
- стандарт ДСТУ 8302:2015 визначає правила складання бібліографічного посилання

- **Бібліографічний опис** — це сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які наведені за певними правилами, необхідні та достатні, і є результатом аналітико-синтетичної переробки інформації
 - **Bibliographic Record. Bibliographic Description**
 - **Бібліографічне посилення** — сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документ, що необхідні та достатні для його загальної характеристики, ідентифікації та пошуку
 - **Bibliographic Reference**
-

Чи зобов'язані ми користуватись цими стандартами?

Ні. Державні стандарти мають рекомендаційний характер. Відповідно до чинного законодавства ми не зобов'язані користуватись ними

- Закон України «Про стандартизацію»: «**Стандарти застосовуються на добровільній основі**, за винятком випадків, коли застосування цих стандартів вимагають технічні регламенти»
- Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»: «Технічний регламент — закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України»

Єдиний примус до застосування
цих державних стандартів
до наукових періодичних видань:

наказ МОН України від 17.10.2012 № 1111

«Про затвердження Порядку формування
Переліку наукових фахових видань України»

У пункті 2.10 цього наказу обов'язковою умовою
внесення видання до переліку фахових
визначено «дотримання вимог до редакційного
оформлення наукового фахового видання
згідно з державними стандартами України»

Фактично ця вимога суперечить чинному
законодавству

Які є питання до нового стандарту?

Прошу надсилати питання щодо оформлення наукових видань і переліків посилань у них на адресу radchenko@nas.gov.ua до 1 березня 2017 року

На конференції 2017 року **«Наукова періодика: традиції та інновації»** заплановано зустрічі з експертами, які зможуть обґрунтовано відповісти на ці питання

Як саме можна оформлювати бібліографічні посилання за новим стандартом?

Об'єктами посилання

можуть бути всі види опублікованих чи неопублікованих документів або їхні складники на будь-яких носіях інформації:

як бібліографічне посилання можна оформлювати **й неопубліковані джерела**, зокрема наукові звіти і дисертації

У заголовку бібліографічного запису
подають відомості про одного,
двох чи трьох авторів,
при цьому імена цих авторів за навскісною
рискою не повторюють

Тобто замість

Діденко Ю.В. Інформаційна система Web
of Science: дзеркало чи інструмент? /
Діденко Ю.В., Радченко А.І., Коваль Н.В. ...

МОЖЕМО НАПИСАТИ

Діденко Ю.В., Радченко А.І., Коваль Н.В.
Інформаційна система Web of Science: дзеркало
чи інструмент?

За потреби у заголовку
бібліографічного запису позатекстового
посилання можна зазначати
більш ніж три імені авторів

Заголовок бібліографічного запису
(область заголовка бібліографічного запису)
вміщує основний заголовок об'єкта опису,
загальне визначення матеріалу, паралельні
назви і відомості про осіб (установи),
відповідальні за створення описуваного
документа

Тому **прізвища авторів належать до області
заголовка бібліографічного запису**

Замість знака «крапка й тире» (. —),
який розділяє зони бібліографічного опису,
у бібліографічному посиланні
рекомендовано застосовувати знак
«крапка»

Тобто замість

Наука та іннов. — 2016. — № 6. — С. 45—54.

можемо написати

Наука та іннов. 2016. № 6. С. 45—54.

Після назви дозволено не зазначати загальне позначення матеріалу — [Текст], [Електронний ресурс], [Карти] можна не вказувати

Тобто замість

Приклади оформлення використаних джерел [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://akademperiodyka.org.ua/docs/Posylannia.pdf>

можна написати

Приклади оформлення використаних джерел. URL: <http://akademperiodyka.org.ua/docs/Posylannia.pdf>

У складі вихідних даних дозволено не
подавати найменування (ім'я) видавця

Тобто замість
Київ : Академперіодика, 2016

можна написати
Київ, 2016

Усі підрядкові, внутрішньотекстові та позатекстові бібліографічні посилання пов'язують із текстом документа за допомогою знаків виноски: арабських цифр, літер, астериска

Для нумерованого переліку:

- Необхідно зазначити, що до створеного в 2015 р. мультидисциплінарного ESCI вже відібрано 35 українських видань ¹²
- Необхідно зазначити, що до створеного в 2015 р. мультидисциплінарного ESCI вже відібрано 35 українських видань [12]

Для переліку за абеткою:

- Необхідно зазначити, що до створеного в 2015 р. мультидисциплінарного ESCI вже відібрано 35 українських видань (Тихонкова, 2016)

Якщо в основному тексті наведено відомості про автора та подано назву документу, на який здійснюється посилання, то у самому посиланні можна навести лише опис джерела

Тобто, якщо у тексті вказано:

- У статті Тихонкової І.О. «Наукова періодика України у дзеркалі Web of Science» ¹² зазначено, що...

то у посиланні можемо вказати лише:

12. Наука України у світовому інформаційному просторі. Київ, 2016. Вип. 13. С. 31—39.

Розділовий знак «дві навскісні риски» (//)
можна замінювати крапкою,
а відомості про документ, в якому розміщено
складник, виділяти шрифтом

Замість

Діденко Ю.В. Інформаційна система Web of Science:
дзеркало чи інструмент? / Діденко Ю.В.,
Радченко А.І., Коваль Н.В. // Наука та іннов. —
2016. — № 6. — С. 45—54.

можемо написати

Діденко Ю.В., Радченко А.І., Коваль Н.В.
Інформаційна система Web of Science: дзеркало чи
інструмент? *Наука та іннов.* 2016. № 6. С. 45—54.

Розділ 5 стандарту присвячений видам бібліографічних посилань та правилам їхнього складання

Запропоновано розрізняти бібліографічне посилання:

- повне і коротке
- первинне і повторне
- просте і комплексне
- внутрішньотекстове, підрядкове та позатекстове

Особливості складання бібліографічного посилання на електронний ресурс. **Можна:**

- не подавати відомості про вид електронних даних чи програм
- замість слів «Режим доступу» (чи «Доступ») або їхнього еквівалента іншою мовою застосовувати аббревіатури URI чи URL
- замість електронної адреси цього ресурсу зазначати його ідентифікатор DOI
- довгу електронну адресу переносити на наступний рядок
- не наводити відомостей про джерело назви («Назва з етикетки диска», «Назва з екрана» тощо)

Наприклад:

- Радченко А.І., Діденко Ю.В. Геологічна наука в академічних публікаціях. *Наука та іннов.* 2016. **12**, № 3. С.14—26. URL: <http://scinn.org.ua/ua/archive/12%283%29/12%283%2901>

або

- Радченко А.І., Діденко Ю.В. Геологічна наука в академічних публікаціях. *Наука та іннов.* 2016. **12**, № 3. С. 14—26. doi: <http://dx.doi.org/10.15407/scin12.03.014>

ВД "Академперіодика" НАН України розробив на основі цього стандарту нові вимоги оформлення переліків посилань

- ми радимо укладати первинні позатекстові посилання у повній формі
- ознайомитись з рекомендаціями
ВД "Академперіодика" можна за посиланням:

[http://akademperiodyka.org.ua/
docs/Posylannia.pdf](http://akademperiodyka.org.ua/docs/Posylannia.pdf)

○ БУЛО

Щусь О.Й. Акт злуки (1919) [Електронний ресурс] / О.Й. Щусь // Енциклопедія історії України : у 10-ти т. Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; НАН України. Інститут історії України. — Київ : Наук. думка, 2003. — 688 с. : іл. —

Режим доступу:

http://www.history.org.ua/?termin=Akt_zluky_1919
(дата звернення: 19.11.2016)

○ СТАЛО

Щусь О.Й. Акт злуки (1919). Енциклопедія історії України: у 10 т. Т. 1: А-В. Київ, 2003. URL:

http://www.history.org.ua/?termin=Akt_zluky_1919
(дата звернення: 19.11.2016)

Чим цей стандарт може нам допомогти?

Стандарт дозволяє значно спростити посилання.

Це дасть змогу:

- спростити і скоротити вимоги до авторів;
- зменшити обсяг роботи з контролювання оформлення переліків посилань для працівників редакцій;
- максимально наблизити записи в переліку посилань кирилицею до записів у References;
- зменшити довжину переліків.

**І все це – не порушуючи вимог
ДАК МОН України щодо обов'язкового
використання державних стандартів**

**Приклади оформлення списку літератури
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення
та правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два авторів	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три авторів	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем С. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.

<p>Статті з продовжуючих та періодичних видань</p>	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	<p>Електронні ресурси</p>
<p>Книги</p>	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).</p>
<p>Законодавчі документи</p>	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
<p>Періодичні видання</p>	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p>

	<p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
	<p>Інші документи</p>
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107</p>

Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>